

Kakih 30 gostilničarskih zadrug, ki ne leže v vinogradnih krajih, bi lahko nakupovalo in uvažalo naša vina. Prezident Withalm je izrecno naglašal, da Stajerci že zopet stopiti v kupčijske stike z našimi vinogradniki, ker vina, ki jih danes uvažajo zbog ugodnejših cen iz Italije in Ogrske, kvalitativno naših vin iz bivše Spodnje Stajerske ne dosegajo. Kot viden uspeh in dokaz gornjih besed je centralna zveza naročila pri kletarski zadrugi »Ljutomerčan« 1 vagon vina, polovico najboljše kvalitete, polovico namiznega. To bo začetek. Če bo ugajala kvaliteta in cena, se bo stvar razvijala sama naprej. Kot drugi veliki odjemalec naših vin pride v poštev zveza Gospodarskih zadrug za Stajersko, ki ima v Eggenbergu pri Gradcu svoje založne kleti. Ta zveza ima posode za 12.000 hl, ki pa je danes napolnjena z vinom le do ene tretjine.

Imenovana sta se še posvetovala tudi z voditeljem zveze gospodarskih zadrug Anwaltom dr. Rudolfom Richterjem, ki je istotako obljubil, da bo zveza nakupovala in uvažala naša vina, čim bo podana za to možnost. V prvi vrsti se bo pri nakupu vin posluževala kletarske zadruge v Mariboru. Želi pa tudi ponudbe od drugih.

Imenovana odposlanca sta iskala stike tudi z drugimi osebami in vinarskimi strokovnjaki, bila sta povsod ljubeznivo sprejeta in sta našla pri vseh pravo razumevanje za stvar, za kar jim gre hvala. Niti v enem slučaju se ni pokazalo, da naših vin ne bi marali. Na nas je torej leželo, da pridemo do uspeha in to na način, da jih zadovoljimo z dobro kvaliteto in ne pretiranimi cenami. Smo tik pred trgatvo. Odlagajmo trgatve vsaj do druge polovice oktobra, grozdje sortirajmo, postopajmo pravilno pri izvedbi vseh tehničnih del, da bo kvaliteta vina čim boljša.

Edino s kvaliteto smo v stanu konkurirati na tujih vinških trgih.

Cene vina iz bivše Spodnje Stajerske so v Gradcu danes pri prodaji na drobno sledeče:

odprto vino á 13 šilinge 60 grošev,
vino v steklenicah 7-10 á 5 šilingov,
ogrsko vino á 13 šilinge 20 grošev,
italijansko vino á 12 šilinga 80 grošev.
1 šiling — 7.88 dinarjev.

—k.

Kaj bomo lahko prodajali v Avstrijo.

Te dni so odposlanci jugoslovanske in avstrijske vlade podpisali trgovinsko pogodbo med obema državama. Ta nova pogodba določa, katero blago in pridelke smemo iz Jugoslavije odslej brez carine ali pa po znižani carini uvažati (prodajati) v Avstrijo. Obenem pa je tudi Avstrija določila, da sme precej svojih tovarniških izdelkov carine prosto, oziroma po ugodnostni (znižani) carini prodajati v Jugoslavijo. Važna je za naše kraje tudi pridobitev, da bode obmejni promet olajšan. Ko dobim natančnejše podatke o vsem tem, bom v »Slovenskem Gospodarju« vse to natančno razložil.

Avstrija je dovolila, da smemo iz Slovenije, oziroma iz Jugoslavije, uvažati v Avstrijo po znižani carini naslednje blago: grozdje, sadje (sveže in vloženo), raznovrstno vino sočivje, goveje živino, svinje, konje, perutnino, ribe, svinjsko mast, jedilno olje, slivovko (žganje), vino, svinjsko meso, klobase, sir, konzerve, kostanje, lesni ekstrakt,

Proti deseti uri smo korakali skozi reudniško predmestje. Brigadni general Fournier je prevzel poveljstvo nad nami in ukazal kreniti na levo. Opolnoči smo prišli do velikih šetalšč ob Pleissi in se ustavili pod starimi lipami brez listja. Puške smo postavili skupaj. Dolga vrsta stražnih ognjev je plapolala v megli do ranstadskega predmestja. Kadar so ognji zagoreli živeje, so obsvetljevali gruče poljskih jezdecev s sulicami, cele vrste konj, topove in vozove s streljivom, v določenih razdaljah pa nepremično stoječe straže, ki so se v megli črtale kot temne senice. V mestu je odmeval velik hrup, ki je čedalje bolj narasčal ter se zival z votlim bobnenjem naših vozov na lindenauskem mostu. To je bil začetek umikanja.

Vsak je položil svoj telečak ob kako drevo in se izlegnil čez njega, položivši roko pod glavo. Cetrt ure pozneje je že vse spalo.

XX.

Kaj se je godilo do zore, tega ne vem — brzokone so noč prevažali багаžo, ranjence in ujetnike preko mosta. Naenkrat nas je vzbudila silna eksplozija. Nihče ni ostal na tleh, ker smo to smatrali za znamenje napada, dokler nista pridirjala dva huzarska častnika in javila, da je na ranstadski cesti na bregu reke naključno zletel izrak voz s smodnikom. Temnordeči dim se je še vedno vahal proti nebu, kjer se je počasi porazgubil.

Polagoma je nastal mir. Nekateri so zopet plegli in skušali zopet zaspati. Dan se je že delal. Če si pogledal na meglenosivo reko, si že videl, kako so se naše čete v brezkonzni vrsti vleklo preko peterih mostov čez Elstero in Pleisso, ki so si tako blizu, da tvorijo skoro en sam most. Ta most, čez katerega je imelo iti toliko tisoč ljudi, je delal človeka vsega žalostnega, kajti prehod je moral trajati silno dolgo. Vsakemu je prišlo na misel, da bi bilo dosti boljše, ko bi bili čez reko zgradili več mostov, ker bi nas vsak hip lahko napadel sovražnik in bi bil potem umik zelo težaven. A cesar je bil pozabil za to dati povelje in brez povelja si ni nihče upal kaj storiti. Noben francoski maršal bi si ne bil upal trditi, da sta dva mosta boljše kot

tesne izdelke, cement, žvepleno kislino in še nekatere tovarniške izdelke.

V Jugoslavijo sme Avstrija uvažati po znižani carini: mast, ženev, gips, magnezit, mlo, mazilo za čevlje, barve, firnež, bombaževno prejo, bombaž za nadrobno prodajo, razne vrste platna in preje, nekatere vrste svile, klobuke, dežnike, sedlarske izdelke, kavčuk, pohištvo, razno papirnatno blago, železo, pločevino, žico, osi za vozove, kladiva, sekire, lopate, vijake, žrebce, železno pohištvo, blago iz svinca, cina, bakra, kotlarske izdelke, vodne turbine, razne poljedelske stroje, sesalke, priprave za vozove, električne aparate, električne svetilke, vagoni, kolesa, avtomobile, vozove, godbene instrumente itd.

Obmejni promet bo olajšan z določitvijo uporabe cest na meji, brodov, mostov. Nova pogodba določa podrobnosti o uporabi električne sile iz Avstrije, oziroma Jugoslavije, o splavarstvu po Muri, o ribolovu, o regulaciji Mure in o izrabi vodnih sil na meji. Samo eno važno stvar še pogrešamo v tej pogodbi, namreč odpravo sedanje uredbe glede prolaznic in izkaznic.

To so v glavnem točke trgovinske pogodbe, katere zanimajo naše ljudstvo. Če bom ta teden dobil prepis pogodbe, bom v eni prihodnjih števil opasal pravilnik glede izvoza vina, sadja, živine itd. Dobro je za naše gospodarske razmere, da se je enkrat odprla meja za vino, sadje in živino vsaj v toliko, da je znižana carina za to blago. Ob tej priliki moram poudariti, da sta nam te ugodnosti že lansko leto, ko je bila naša vlada, pripravila minister za kmetijstvo dr. Franc Kulovec in njegov svetovalec gospod Robert Košar, vinogradnik od Sv. Bolfenka. Dr. Kulovec je kot minister tedaj poslal g. Košarja na Dunaj, da je predložil Avstrijcem naše zahteve glede uvoza vina in drugih pridelkov v Avstrijo.

Franjo Zebot.

Kmetijska dela v mesecu septembru.

V splošnem in pri živini.

V septembru nastopi čas za vegetarijce in prijatelje različnega sadja. Ne pustimo zatagadelj te sadne sezone korakati mimo nas, ne da bi jo izkoristili z uži-

eden. Iz tega se vidi, kako je železna disciplina Napoleona ponizala te stare vojskovodje: skušali so kot stroji in se niso brigali za nič drugega, boječ se, da bi se ne zamerili gospodu in mojstru...

Meni je ob pogledu na ta brezkončni most takoj prišlo na misel: »Ko bi nas le takoj spustili čez, ker bitk in krvi smo že siti do grla. Ko bomo na drugi strani, potem bomo že na potu na Francosko. Potem bom morda zopet videl Katarino, teto Marjeto in očeta Guldenu.« Ta misel me je omehčala. Z zavistnim očesom sem gledal tisoče jezdečih topničarjev in trenskih vojakov, ki so korakali tu doli kakor mravljinici, in velike medvedje kape stare garde, ki je s puško v roki nepremično stala na lindenauskem griču na drugi strani reke.

Cebedej je mislil isto in mi je rekel:

»Kaj ne, Jože? ... Ko bi le midva bila na njih mestu!«

Zato se mi je zdelo silno bridko, ko so proti sedmi uri prišli trije багаžni vozovi, ki so nam pripeljali kruha in patron. Zdaj je bilo jasno, da ostanemo pri zadnjih četah. Kljub gladi bi bil najrajši kruh vrgel ob zid. Kmalu nato sta šla mimo dva švadrona poljskih jezdecev s sulicami, ki so jahali navzgor ob reki. Za njimi je prišlo kakih pet ali šest generalov, med njimi Poniatowski. Bil je kakih petdeset let star, precej velik in suh, mračnega obraza in je jahal mimo nas, ne da bi nas pogledal. General Fournier se je ločil od svojega štaba in zavpil nad nami:

»Vrste obrat na desno!«

Svoj živ dan me ni srce tako zabolelo kot ta hip — za dva solda bi bil dal življenje. A vsak se je moral ravnati po prednjem možu in mostu pokazati hrbet.

Na koncu šetalšča smo prišli na mesto, ki se zove Novčna vrata na koneviški cesti. Na desni in levi teko steri mestni nasipi, zadaj pa so hiše. Postavili so nas po kritih hodnikih poleg teh vrat, ki so jih bili saperji trdno zaklenili in zadelali. Stotnik Vidal je sedaj poveljeval bataljonu, ki se je bil skrčil na tristopetindvajset mož. Nekaj starih, črvojedih palisad smo imeli za obrambo. Po vseh cestah pred nami se je bližal sovražnik.

Že nekaj minut se je slišalo topovsko streljanje: Bücher je na drugem koncu mesta naskočil halsko pred-

vanjem svežih zrelih češpelj, sliv, jabolk itd. in našim želodcem ne privoščili okrepljen v sveži, naravni obliki v najobilnejši meri. Pokrivajmo stare slamnate strehe, ako so začele prepuščati deževnico. Po stanju strehe spoznamo vrednost hišnega gospodarja. Streha, ki kaže rebra, je tožiteljica svojega gospodarja. Žito, katero mislimo posejati, očistimo grahorja, stoklase, ljulike in drugega plevla. Umni poljedelci sortirajo žito tudi po kakovosti, da dobe lepše blago za seme. Oni se drže pravila: kakršna setev, takršna žetev. Iz težkega zrnja izhajajo močne rastline, ki dajo večji pridelek. En merik semenske pšenice naj tehtaja najmanj 47 kg. Za čiščenje žitnega semena nam je treba trijerjev, še bolj pa so takomenovani čistilni in sortirni stroji patenta »Heid«, ki jih ima v zalogi Kmetijska družba v Ljubljani. Kakor moramo z odbiranjem plemenskih živali skrbeti za izboljšanje naše živinoreje, prav tako je treba tudi v rastlinstvu, zlasti v žitogojstvu z odbiranjem semen dvigniti produkcijo do višje stopnje. — Ob nastopu hladnega jesenskega vremena začne pojemati rast kmetijskih in drugih rastlin, dokler naposled popolnoma ne preneha, četudi notranji fiziološki procesi trajajo še naprej. Poslednji sadeži padajo na tla in drevje začne zgubivati listje, ki je porumenelo in porjavelo. Nekatero drevje obdrži svoj sad še v času, ko je že popolnoma golo (skorš, nešplja, trnoljica). Ako listje zelo pozno odpada, je znamenje, da rastna doba vsled toplenga jesenskega vremena še ni zaključena in zima zato v naslednjih mesecih tem hujše pritisne, kajti:

Sveti Mihajl če želoda ne strese,
Božič obilo snega prinese;
In gorka jesen nam oznanjuje,
Da zima se pozno odmakuje.

Živino spuščamo na prosto, dokler vreme pripušča. Jesenska paša je najizdatnejša. Odpadajoči hrastov sad izkoristimo najbolje na ta način, da gonimo v hrastove gozde svinje, ki ob želuodu brzo odebele.

V vinogradu.

V septembru, ko je začelo grozdje dozorevati, imamo najlepšo priliko, da zaznamujemo rodovitno in nerodovitno trsje. Ta izbira ali selekcija trti je za razmnoževanje največje važnosti. Rodovitnost vinske trte je lastnost, ki se prenaša potom cepičev od starega trsja

mestje. Kmalu nato se je oglašilo streljanje od desne strani: Bernadotte je napadel vrata pri zeljnatih vrtovih in skoro istočasno so padle prve avstrijske granate v naše krite hodnike. Kot toča so padale druga za drugo. Nekatero so letale preko zadnjih vrat in se razpočile nad hišami ali po predmestnih cestah.

Ob devetih so se Avstrijci na koneviški cesti razvrstili v kolone za napad. Poplaval so nas od vseh strani. Kljub temu je vzdržal bataljon do desetih. Potem smo se morali umakniti za stare nasipe, kamor so nam sledili Avstrijci skozi vrzel med navskrižnim streljanjem dvajsetega in štirinajstega linijskega polka. Ti siromaki niso bili tako besni kot Prusi, a so bili vendarle hrabri, kajti okrog polenajstih so vzeli nasipe. Mi smo streljali nanje z vseh bližnjih oken, pa jih nismo mogli vreči doli. Šest mesecev poprej bi se mi bila gnusila taka moretev, zdaj pa sem bil doživel že toliko drugega, da sem bil neobčutljiv, kakor v vojni osivel vojak. Se zmenil se nisem več za smrt enega ali sto ljudi.

Doslej je bilo še vse prav, a kako naj zdaj pridemo iz hiš. Sovražnik je bil zasedel vse vhode. Umakniti smo se mogli samo še čez strehe. To je bil eden izmed najhujših trenutkov, kar se jih spominjam. Hipoma mi je prišlo na misel, da bi bili tu ujeti kakor lisice, katere hočejo lovci z dimom uničiti v luknji. Stopil sem k oknu in videl, da drži na dvorišče in da ima to dvorišče izhod samo na prednjo stran. Ko sem bil zopet stopil v sobo, kjer nas je bilo dvanajst, sem ugledal seržanta Pinta, ki se je z višecimi rokami naslanjal ob steno. Pravkar je bil kroglo dobil v trebuh. Med pokanjem strelav nam je rekel:

»Fantje, branite se! ... Pokažite jim, da smo jim vendarle kos, lopovom!«

Spodaj je bobnelo ob vrata, kakor bi streljali s topovi. Streljali smo neprestano, a smo bili že popolnoma obupali. Naenkrat je nastal spodaj velik hrup, kakor od dirajočih konj. Streljanje je prenehalo. Skozi smodnikov dim smo videli, kako so štirje švadroni ulanov kakor levi navalili na Avstrijce. Vse se je umikalo. Sovražnik se je spustil v beg, a dolge sušice z rdečimi praporčki so bile hitreje od njih in so se jim kot puščice zadirale v hrbet.

(Dalje prihodnjik.)